

Erhvervenes Fordeling mellem de forskellige Gader og gør Rede for den voksende Tilbøjelighed til Reklame og Udvikling af Butikshandlen.

Hugo Matthiessen har forlængst udarbejdet sin særlige Form. Han ejer som Historiker Evnen til at se og opfatte det ejendommelige, forstaar at læse sine Kilder og ved, at Lovreglerne og Myndighedernes Forskrifter tit og mange Gange har større Betydning som Udtryk for de eksisterende Tilstande end som Indledning til Forandringer. Ogsaa for Aviserne som historisk Kilde har han Blik og ved at aflokke dem talrige Oplysninger. Samtidig ejer han Evnen til at fremtrylle en Stemning, til at give fine poetiske Billeder. Undertiden skulde han dog med lidt større Forsigtighed vælge sine Billeder. Et Tag kan saaledes neppe løfte sig »blodrigt og rødt«. Hans Skildringer af Gadens Myr passer paa Paris' Boulevarder i vore Dage, sikkert mindre paa det 18. Aarhundredes København. Maaske kan man ogsaa til Anerkendelsen af Hugo Matthiessens fortjenstfulde Forfatterskab føje et Ønske om, at han efterhaanden ogsaa maa optage andre Sider af Byernes Historie til Behandling, deres sociale Struktur, deres økonomiske Livsbetingelser og Betydning som Led i hele Samfundsbygningen.

A. L.

Dr. J. P. Jacobsens religiøs-socialhistoriske værk »Manes«, der nu er udsolgt herhjemme, er med understøttelse af Rask-Ørsted-Fonden blevet oversat på fransk af professor E. Philipot i Rennes og udgivet, med en fortale af professor Kr. Nyrop, i Paris 1924 (*Les Manes I—III*, Librairie Ancienne Édouard Champion). Det er rimeligt, at man har valgt at oversætte værket til fransk; det vender derved, som prof. Nyrop siger, tilbage til sin kilde, navnlig med 3. bind, der væsentlig omhandler forholdene i Frankrig i den tidlige middelalder. Byggende paa grundige, førstehånds studier paaviser forf. her, at det næsten altid er hjemlige, storættede bisper og byværnere, der bliver folkehelgener i Frankrig, ikke kirkens martyrer. Adskillige galloromanske personligheder skildres derhos indgaaende; derved bliver bl. a. Ausonius og Paulinus af Nola draget frem og sat i nyt og ram-mende lys.

N. M.

I 1885 udsendte Ludwig Pastor første Bind af *Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters*, og siden fulgte Bind efter Bind; det niende Bind er udkommet i 1923. Forfatteren er dermed naaet fra sit Udgangspunkt: Pavernes Hjemkomst fra Avignon frem til Gregor XIII's Død i 1585. Pastor tog Arbejdet

op, dengang Vatikanerarkivet aabnedes for Forskningen, og Adgang til historisk Materiale blev lettere rundt om i Landene, og i Aarenes Løb er mere og mere Stof stillet til hans Raadighed; ikke blot Vatikanets Arkiv og Bibliotek, men talrige andre Samlinger i Rom og lidet kendte Arkiver i Italiens forskellige Stæder har han kunnet benytte; det Materiale, der findes nord for Alperne, er ikke blevet forsømt, heller ikke den trykte Litteratur, der er til Stede i broget Mangfoldighed. At mange Døre aabnedes for den katolske Forsker, der havde saa monumentalt et Værk under Hænder, er forstaaeligt. Hans Confession kommer tydelig til Orde — det kan ikke være andet — men der er en Stræben efter at dømme uhildet og skifte Sol og Vind lige.

Det var Rankes Bog *Geschichte der römischen Päpste*, som Pastor havde i Tanker, da han lagde sine Arbejdsplaner. Han raader over et rigere og værdifuldere, mere gennemarbejdet Materiale, en uhyre Kundskabsfylde, men i Menneskekundskab og historisk Forstaaelse, i Fremstillingskunst naar han ikke sin Forgænger. Skønt Værket har vundet, alt som Arbejdet skred frem, idet Linierne trækkes fastere op i de senere Bind, og den politiske Historie kommer mere til sin Ret, savnes dog det, der gør *Geschichte der römischen Päpste* ung og betagende, selv nu da snart hundrede Aar er forløbne, siden Ranke i Italien gjorde sine Studier ikke blot i Arkiver og Biblioteker, men i Samvær med Prælater og Diplomater, og i Restaurationstidens Rom søgte at trænge ind i Nykatholicismens Væsen. *E. J.*

Professor Erik Arup har i 1924 udgivet et lille Skrift »*Grønland — en historisk redegørelse*«, der allerede forelaa trykt fra September 1923 som fortrolig Imødegaaelse af »den norske konstitutionskomité's indstilling af 3. Juli 1923«. Den polemiske Del af Skriftet, der ogsaa er vendt mod Arnold Ræstads Bog: »*Grønland og Spitsbergen*« falder naturligvis udenfor denne Omtales Rammer, men i et enkelt Afsnit, »*Kielfreden*«, har Prof. Arup kastet skarpt Lys over et rent historisk Spørgsmaal: de kendte Forhandlinger mellem Bourke og Wetterstedt i Januar 1814. Naar Forfatteren her ganske vil underkende det, han kalder »*Legenden*« om, at det skulde skyldes den danske Diplomats »*Aandsnærværelse*«, at Island, Færøerne og Grønland forblev ved Danmark, vil det sikkert vække Modsigelse, men derimod synes hans Betragtning allerede at have slaaet igennem paa et andet Punkt: dér hvor han gør gældende, at det Standpunkt, som Bourke hævdede i Kiel, at de nævnte Besiddelser ikke hørte under Norge, paa ingen Maade lader sig betegne som »*løgn*« fra